

Theophili Raynavdi Societatis Iesv Theologi, Opera Omnia

Tam hactenus inedita, quàm alias excusa, longo Authoris labore aucta & emendata : Accessit Tomvs Integer Complectens Indices Septemdecim in vniversum Opus, omnium quotquot prodierunt locupletissimos, Qvibus Absolvts Divinae Av Humanae Eruditionis Thesaurus Orbi literato aperitur ; Adiectus est ...

Raynaud, Théophile

Lugduni, 1665

Capvt VIII. Ex Sole corporeo, producti pro nobis Christi, symbola.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79561)

miracula videre concupivit, sicut scriptum est: *Erat enim ex multo tempore cupiens videre eum, eo quod audisset multa de illo, & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.* Sed lampas hæc, ante eius oculos nullo radio lucis emicuit, quia ei qui non piæ, sed curiosæ quæsierat, nihil de se mirabile ostendit. Inquisitus quippe Redemptor tacuit, expectatus miracula exhibere contempsit, seque apud se in oculis retinens, eos quos exterior quætere comperit, ingratos foris reliquit: magis eligens apertè à superbientibus despici, quàm non à credentibus vacua voce laudari. Vnde & protinus lampas ipsa contempta est, sicut illic subditur: *Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo, & illius indutum veste alba.* Sed contempta lampas quæ in terra irisiones tolerat, de cælo lucidius per iudicium coruscet. Vnde hæc aptè subinngitur: *Parata ad tempus statuum.* De quo videlicet tempore per Psalmistam dicitur: *Cum accepero tempus, ego iustitiam indicabo.* De Christo item eum Iobi locum accipit Rupertus l. 2. de o. tribus Spiritus sancti c. 10. atque adeò pro lampade laternæ immixta, Christum habuit, ut ex his eius verbis apparet. [Hic iustus cuius simplicitas deciditur, ille est de quo in Propheta loquitur Deus. *Propter Syon non tacebo, propter Hierusalem non quiescam, donec egredietur ut splendor iustus eius, & Saluator eius ut lampas accendatur.* Lampas ista lucens dictis vel doctrinis, splendens miraculis, contempta est apud cogitationes diuitum, apud superbiam tenebrarum quæ lucem illam comprehendere non potuerunt. Quare. Quia non lucebat quomodo volebant, non splendebat quomodo splendete volebant suum Messiam, scilicet ad præsentem & vnam hominum gloriam. Tale enim non expectabant Christum, qualem istum viderunt, sed qualem splendore maligno splendenter suscepturi sunt Antichristum. Idcirco contempta est lampas ista apud cogitationes eorum, maxime ubi per mortem crucis lucem eius se extinxisse putaverunt. At illa parata erat; & parata est ad tempus statutum, quo in tempore fiet illis, quod scriptum est: *Domine exaltet manus tua, ut non videant, videant & confundantur Zelantes populi, & ignis hostes tuos deuoret.* Illud tempus suum, quo super candelabrum cæli ponenda erat lampas ista prospiciens, derisorem tenebrarum patiebatur, dum extingui putaretur, veræ lampas Sapientiæ pro sua quoque taciturnitate, iuxta illa. *Sapiens tacebit usque ad tempus.*

Ad illud igitur usque tempus, lucerna Christi intra laternam abdita, non emicuit, nec foris nisi per paratè resplenduit: Id quod significatum & adumbratum æquè est, typo lagenæ Gedeonis. Nihil enim aliud ea lagena fuit quàm laterna cæca, testacea. Gedeon ergo primus descendit in prælium, armatus lagenâ, intra quam lucerna erat, id est cereus ardens, (nam lucernam vulgarem, agitatio quam olei effusio consecuta esset, vetat intelligere;) Lagenâ, quam S. Ambrosius l. 1. de Spiritu sancto c. 1. *hydriam* appellat, corpora nostra de limo figurata designat, eodem S. Ambrosio interprete. De huiusmodi autem lagenâ, non primicuit diuinitatis fulgor, quia Christus dum viator fuit, ferè mansit inglorius. At contracta lagena, & testaceo humanitatis involuero lumini prætenso, per passionem & mortem diffracto, ut egredièrè prosequitur S. Gregorius 30. mor. cap. 3. 2. & 3. resplenduit fax, quæ ante intralaternam corporis delitescens, non promicabat. Id quod proportionè seruata, in tanti exercitu selecto, per trecentos Gedeonis milites adumbrato, locum habuit.

Duplex ratio, instituta comparationis.

378. Cui autem Christum, lumen laternæ obdutum iuxta prædicta dominare liceat, non obscura ratio ex dictis habetur gemina. Lampadis enim aut facis lumen, ex se splendens ac fulgens, præensione lucernæ veluti diluitur & obnubitur. Quam causam fuisse

prodit Iamblicus in Pythagoræ vita, cui ille, nomenclatore Saluiano Magister Philosophiæ, veteratè ad laternam speculandum. Quod enim nimis remissum ac hebes lumen è lucerna laternæ immixta profundatur, possitque ea luminis parciatæ visui incommodare, veteratè Pythagoras ad tam exiguum lumen vacare lectioni, aut speculationi, quæ visus functionem depolcat. Quanquam Gyraldus l. de Pythagoræ symbolis, aliter hoc symbolum effert: nempe hoc modo, *ne ad lucernam, speculum spectato.* Et interpretatur de nobis rebusque nostris, non ad alienam lucem creatam, quæ modica est, & sæpè imponit, sed ad Solarem ac diuinam admetiendis iustoque suo pretio, quod omnes tunc mendæ appareant, æstimandis. Ut, ut sit, laternam lucernæ aut cereo prætenfam, remittere ac temperare eius splendorem, nemo non videt. Quod ergo diuini Verbi tantus sit fulgor ac splendor, ut eius contritione, naturalis quæcunque acies quantumvis perspicax esset prohibenda; attemperauit infirmis visibus nostris Deus, lumen illud, obducta ei humanitate tanquam laterna quæ lumen illud dilueret. Sicut etiam Moses, quod ex consortio sermonis Dei, facies eius radiaret, & hebetes Iudeorum visu, prætingueret, velamen adhibebat; non quo prius visum Iudeorum, fugeret, sed ut ad terrefam ac hebetatam lucem, non exultarent: quæ fuisse Christ Legistatoris nostri imago, nec leuis adumbratio videtur. Ita accepisse lucernæ cum humanitate Verbum quasi obducere, analogiam, videtur Iacobus de Valentia in Psal. 18. ad ver. 5.

Occurrit ratio altera, cui Christus Deus homo, lucernæ intra laternam abdita, conferri iure possit. Idcirco enim latere in laterna lucem volumus, ut tuta sit ab aëris & ventorum iniurijs, quibus aliqui pateret, si laternæ tutela indemnitate præstaret. Aptè ergo laterna significare potest, quod Christus pro nobis se demiserit: nempe ad humanitatem passibilem atque mortalem; cuius lux, id est vita corporea, flabris persecutionum & aquis cruciatuum, extingui aliquando potuerit, & verò etiam sit extincta ad tempus, donec redaccensa, facta est inextinguibilis; Christus enim resurgens ex mortuis, iam non moritur. Id quod etiam laterna, lumen ab incommotis liberans aperte fert. Propterea enim S. Ambrosius l. 1. de Iacob c. vi. fortitudinem nullis aduersis flabris cessuram, confert luminis intra laternam.

Vsus doctrinæ.

Ne vereamur itaque nos quoque, esse contemptæ lampades, paratæ ad tempus statutum. Abscondi intra humilitatis præsentis ac despectionis laternam cum Christo par est, ut cum Christus apparuerit vita nostra, & nos cum ipso appareamus in gloria. Ita quidem si *Hermonym* id est viam lucernæ, ut supra cum Ambrosio interpretabamur, secuti fuimus. Cæteroque commendum, ne lucerna hæc, quæ est Christi Dei & hominis aduentu constituta, vertatur in clibanum: quod grauitè contestatur S. Cyrillus l. 1. *glaphyr*, in pentat. pag. 63. in fine monstrans Verbum incarnatum, bonis quidem lucernam, discipulis verò ac reprobis, clibanum fieri.

CAPVT VIII.

Ex Sole corporeo, producti pro nobis Christi, symbola.

379. A Spiculis luminibus cerei ac lucernæ, ad totam, ut cum Tertulliano dicam, Solis lanceam progredior, monstraturus in Sole corporeo & materiali, symbolum Solis iustitiæ: non quod hic sim sollicitus, de exhibendo Christi sub ratione Magistri omnis

omnis sanctitatis atque iustitiæ, quod præstabo cum de Christi attributis spectantibus homines; sed quod ex Sole declarari optime possit Christi productio, & æternus in orbem ad salutem & sanctificationem nostram.

Christus, Sol.

Est sanctus Christus, Sol quidam. Analogias plurimas adhibuit Petrus Damiani serm. de Epiphania. In Sole (inquit,) quinque principaliter attenduntur. Sol incommutabilis est in se, cum Luna singulis mensibus commutetur. In Sole nulla est macula, cum semper macula sit in Luna. Sol habitat plenitudinem luminis, à quo & alia luminaria lumen accipiunt. Sol licet sit incommutabilis, interdum tamen patitur eclipsem. Sol semper lucet in die. Sed eadem in vero Sole nostro sollicitè intelligemus. Sol in se incommutabilis est; & ipse Christus secundum diuinitatis potentiam, semper incommutabilis perseuerat. Unde ipse ait: *Ego sum Deus*, & non moror, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo obumbratio. In Sole nulla est macula; & ipse est, qui singulariter ingressus est mundum sine macula; qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Sol habet plenitudinem luminis; & in eo habitat plenitudo diuinitatis corporaliter, cui non est datus Spiritus ad mensuram, imò de plenitudine eius accepimus omnes gratiam pro gratia, quando uenerunt à capite descendit usque ad barbam, & à barba illiuit in ortum uentimenti. Sol interdum patitur eclipsem; & ipse Christus Eclipsem mortis passus est in passionem, quando recessit pastor ouium, ponens animam pro ouibus suis, & inclinato calice emisit Spiritum: Sol semper lucet in die, & ipse Dominus, postquam resurgendo consumpsit tenebras nostræ mortalitatis, resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur, sed lucem habitat inaccessibilem, & in eo tenebræ non sunt uilæ. Hunc solus æquale Ioannes irreuerberatis luminibus intuitus est in uera sua, quando ad eam altè volauit, quod si paulò altius inuoluisset, totus mundus cum capere non potuisset. Merito igitur Philippus Abbas prologum in Canticis claudit his uerbis.

*Viam uos ueteres nostris tantummodo Lunam
Temporibus nostris altera maior adest.
Sol priorem solis maiore stupet nouitate,
Solemnemque parit Luna nouella nouum.
Quem uel qua melius si uultis nosse retexam,
Christus Sol oritur, Luna Maria parit.*

Melius hic quam in Augusti nativitate verum apparuit totum Solem. Mater Augusto grauida ait Constantinus Manasses in Annal. num. 7. uidit in somnis viscus lunæ in celum subuolare. Pater autem quo momento Augustus natus est, uidere visus est. Solem è sinu coniugis exorirentem. Hæc cadunt in Christum longè aptius. Ex lunæ olim Christiani nata est Christi diem, vocabant diem Solis noui, uel Solem nouum, ut liquet ex S. Ambrosio serm. 16. Eamque ipsam diem illius nomenclationem ab Ethnicis fortuito usurpatam, docet S. Leo serm. 2. de Natiuitate, sub finem, & S. August. serm. 61. de diuers. cap. 1.

Structura & effectio Solis corporei, collata cum Christi effectione ac structura.

380. Quando itaque Christus Sol est, age, solis huius corporei, & solis mystici effectiones componamus. Patrum ergo nonnulli, Christi productionem cum solis productione perbellè consentire sunt arbitrati, quia lucem primo die productam ante solem quarto die creatam, non censent euasisse post primum triduum. Quosum enim primum Dei opus tam illustre tamque præclarum post tam breue spatium redactum fu-

isset in nihilum? Censent ergo eam lucem quæ primum per triduum per se fuerat, tandè 4. die; Soli ueluti uasi & conceptaculo fuisse immisam. Nam Sol, apud Poetas quoque, *uas luminis* audit, & apud Syracidem *uas admirabile* denominatur. Eam uero lucis & uasis adiunctionem, solis creationem dictam esse existimant, & perbellè respondere uolunt productioni Christi; quatenus in eo corporaliter habitat plenitudo diuinitatis tanquã lucis immensæ, & ex diuinitate eiusque quoad nos ueluti uas, sanctissima Christi humanitate, productus est Christus. Potest autem ea sententia de luce per se primum producta tripliciter intelligi. Primum ut lux illa fuerit forma accidentaria per se producta diuinitus. Quo sensu tribuitur sententia illa S. Basilio hom. 2. & 6. hexam. secundo ita ut fuerit forma substantialis corporis solaris, præter aliorum corporum morem magno miraculo producta ante corpus solare, quarta die procreatum: quæ est aperitissima sententia Nazianzeni orat. 43. sub initium: qui ad eam affinitatem habet cum S. Basilio, ut videatur planè eadem fuisse utriusque opinio in hoc puncto. Tertia sententia excogitari posset, quod lux illa, fuerit corpus quoddam siue cæleste siue elementare, quod primo triduo non fuerit in uase; quatruiduo uero post primam eius creationem, sit coërcitum intra uas quoddam & conceptaculum, diuersæ rationis à corpore illo sic recepto & coërcito. Quæ cogitatio non ad eam abhorret à uulgatissima nunc sententia, quod Sol sit corpus elementare ac igneum, pro qua innumera cumulat Christophorus Scheiner. l. 4. Rosæ Ursinæ parte 2. à c. 17. Posset ergo cogitari, corpus illud igneum prius fluxum, magisque dissipatum & idcirco minus lucens, fuisse 4. die stipatum intra pilam, qua ex parte ad nos spectat, parentem, aut transparentem: ut si ignis intra pilam uitream aut crystallinam concluderetur. Quidquid uero sit de harum sententiarum ueritate, quam nunc nihil attinet excutere. Patrum nonnulli, exemplo fabricationis Solis, iuxta aliquam propositam sententiarum expositionem, declarant Christi productionem & Verbi cum nostra humanitate coniunctionem.

Iustinus in expositione fidei de Trinit. (si tamen Iustinus, & non potius alius Concilio Ephesino posterior;) post expositionem Christi productionem exemplo hominis, & copulationis animæ cum corpore, subdit. Quoniam Verbum illud quod in mundum uenit, lumen infulsit ex ingenito lumine, malum à lumine sumere huius unionis similitudinem. Intelligamus igitur, illud Verbum lumen esse primigenium, quod prima uoce Dei ipsum Verbum prognatum est: corpus uero solare, corpus humanum, cui modis arcanis Verbum illud unitum est. Caue autem putes, Solem aliud lumen, quam id quod primum factum est. Nec enim quasi parum sufficiente ad illustrandum mundum illo primo, Sol factus est, ut defectum eius suppleret. Non est enim talis hic opifex, ut nec perfectum opus prospexerit, nec splendorem quantum usus postulat, creauerit. Vnum est igitur lumen illud primigenium. Sol autem corpus, ei paratus est, in quæ collectum lumen hoc diffundat se inde per omnia. Hoc horarum diei cursum per corpus absoluit, nobis ex officio. Nisi enim adstrictum esset corpore, sed totum in toto aere, neque dies dimetiretur, neque motu ordinatorem suum nobis ostenderet. Quod si mihi obiecias, etiam ante solem conditum, diem, noctemque fuisse, primum assentes lucis naturam illustrando uerbo suffecisse: Deinde quæres causam cur Sol factus si, nec aliam inuenies quam à nobis iam redditam. Nam antea totum lumen diffusum per totum aërem, neque motu ferebatur æquabili, neque diei mensuras determinabat; sed contrahendo se nocti decedebat; ut modis omnibus uerum approberetur, aliud quiddam esse lumen, aliud solare corpus huius conceptaculum. Cum

Cum ita se habeat lumen ad solare corpus, considerate iam diligenter hanc rationem. Sicut enim post vnitio- nem primigenij luminis cum solari corpore, nemo hac potest ab invicem dinellere, neque alterum solem seorsim vocabit, alterum verò lumen; sed vnus sol, hoc lumen dicitur: sic de illa vera luce & sanctissimo corpore, post vnitioem nullus dixerit, alterum seorsim filium Verbum Dei, alterum verò filium, hominem: sed vtraque vnum & eundem intelligit; Sicut vnum lumen & vnum solem, tum comprehensum lumen, tum corpus quod id continet. Rursus sicut vnum lumen & vnus sol, naturæ verò duæ, altera luminis, altera corporis solaris: sic & hic vnus filius, & Dominus, & Christus, & vnigenitus: naturæ verò duæ, altera nostra, altera nobis superior. Rursus sicut hinc luminis lumen inest actu, quod nemo separate possit à corpore con- ceptaculo suo, ratione tamen quibus discernat natu- ram, cuius est hæc vis propria, sic in vno filio Dei vni- uersam vim nemo sperauerit ab vnica filietate, natu- ra tamē eius proprietatem, ratione quibus discernerit.]

§ 81. Damascenus orat. de transfig. sub finem, tractans illud, *resplenduit facies eius sicut sol*, ita scribit. [Verum quemadmodum sol, quamuis vnus sit, duplicem ta- men substantiam habet, alteram videlicet lucis, quæ prius oria est, alteram corporis, quod post creatum est: corpore autem per totum in seipso manente, lumen perpetuò vnitum est, atque in omnes terræ fines dif- funditur: eodem modo Christus quoque, sempiter- num & inaccessum de lumine lumen, in temporario & creato corpore factus, vnus est Iustitiæ sol, vnus Christus, in duabus à diuisione remotis naturis agnos- cendus.]

Anastasijs Synaita lib. 4. Hexaëm. *initio*, immensus propē est in hoc argumento. Delibo dumtaxat non- nulla. Refert imprimis ad Christum, quod sol quarto die creatus dicatur. Sicut enim triduum primum, sole & aëtris destitutum, imperfectum & minus illustratum fuit; ita status triplex quem distinguit ante Christum, nempe ab Adamo ad Noë, ab hoc ad Moysen, ab isto ad Christum, valde mancus & imperfectus fuit præ quarto statu quem Christi aduentus contulit. Hoc autem Anastasius, ait esse notum & dignum quod ser- uetur mysterium, quod sol demum post triduanam lu- cem, quarto die sit procreatus. [Nam lux quidē trium dierum præcedentium expansa, ac dispersa per totam vniuersitatem, ostendit lucem increate Trinitatis quo- cumque peruenire, & nullum relinquere locum ea va- cuum. Quando autem quarto die fabricatur orbis sol- is, & lux illa quæ est vbique præsens in eo ponitur; Hoc significat quod diuina illa lux in orbe quodam primū quidem ponitur obscura ob peccatum Ada- mi, postea autem lucida propter vniōem in Deo per hypostasim, in abiectio scilicet & contempto homine quem filius hominis sibi assumeret ex tota obscura & tenebrosa humanitate; sed ita quoque, vt non coër- ceatur in actum, neque circumscribatur. Quomodo enim lux rursus post eius in sole posituram, quarto die adest vbique & per totam terram expenditur: ita et- iam lux diuinitatis, per incarnationem non est circums- cripta, nec contracta: sed rursus sic etiam Deus Chri- stus, omnia intrinsecus, illustratque & viuificat. Illa enī Dei Verbi hypostasis, etiam in carne est aperta. Illa et- iam in carne mundum illustrat. Quartus autem dies, in quo perfectus fuit sol, qui significat Christi incar- nationem, significat quod bonorū omnium perfectio, tunc apparebit.] Et inferius solem in terra cōstructum, deinde in firmamento cœli collocatum, & scriptura colligens, addit. [Vide mihi rursus hic quoque terram ante cœlum à sole illuminari, & sic ad cœlum, Chri- stum, qui est sol, remittere, post eius compositionem & constructionem quæ facta est supra terram. Ne nos enim lateat quod ex omnibus luminaribus sol com-

positus, vt qui constet ex duobus generibus in typum Christi, nempe ex illa & prima cœlesti & antiqua luce, & igne qui postea factus est, & in æthere est interce- ptus, & de industria in terram proiectus. Et intellige hæc nobis subministrare lucem, nempe Verbi diuini- tatem. Erat enim & pridem in principio lux vera quæ illuminat omnem hominē: Rursus autem sanguinolent- tam & candentem nostram carnem. Lux enim in sole ignē accepit: hoc est Verbum illuminans, factum est caro. Adam enim induit Dominus, & accinxit. Adam enim interpretatur candēs & sanguinolentus: quando- quidem pueri communicatū carni & sanguinē qui- bus etiam super terram Christus, nempe Sol, compo- situs apparuit. Et idē etiam soror eius luna, nempe Ecclesia, dicit in canticis. *Pauis meus albus & flauus*, nempe Deus & Adam. *Albus* propter diuinitatem, *Flauus* propter humanitatem. Qualem etiam videmus cō- positum solem, album & flauum, ad imaginem Christi qui est sol iustitiæ.]

Excurrit in hoc Christi Epithetum & multis confir- mat Christum esse & dici solem mysticum, tum sub- dit. [Qui itaque sunt scrutati rationes naturæ creatu- rarum, dixerunt esse ineffabilem & incomprehensibi- lem contemperationem & compositionem naturæ sol- is, vtque sit typus ac figura ineffabilis vniōis singula- ris Christi hypostasis, ex quibus est etiam diuinus Basi- lius. Nam si sol est lumen simplex, quomodo admi- rabiliter & supernaturaliter calefacit terram. Sed si est ignis incontenter & incommittus; quomodo ar- bores non comedit & herbam? Multa Christi exem- pla & præcedentes figuras habet sol. Ignis enim nesci- mus quemadmodum ex ipso exeat accendaturque & exstinctus quò vadat: aut quomodo abique vilo ligno, aut cera, aut aliquo alio huiusmodi crasso corpore, ne- mo potest ignem per se mundum aspicere, aut tenere super terram, nos docente exemplo, quod nemo vidit nudam Christi diuinitatem aut contraxit donec carnem acceperit. Rursus ignis est intra omnem crea- turam, & in lignis & in lapidibus, & in aquis: & nemo videt nec comprehendit quemadmodum in ipsis ha- bitet: quomodo quod est vbique & omnia implet Verbum Dei, de quo dicit Scriptura, *Deus noster ignem consumens est*. Rursus autem inuenimus lunæ & possit lumen suppeditan à Sole, vt docent qui maxime sunt in externa versati philosophia, re nobis significante, quod à Christo qui cadit sub intelligentiam, illustratur Ecclesia & sanctorum luminaria. Ipse enim est lux, de qua dicunt Ecclesia & Iusti. *Ex eius ignis plenitudo, nos omnes accepimus*. Tandem inferius paulo post. [Ego quidem certe audio Paulum dicentem, vel potius in eo habitantem Spiritum sanctum, proclamantem; *Omnia in Christi typum facta sunt, tam quæ sunt in cœli, quàm quæ sunt super terram*. Vidi solem super terram cōstructam, & ex duabus rebus cōpositū, nempe qui pri- us constat ex luce, & ex igne postea. Deinde post eul- modi compositionē & in hypostasi vniōem, in cœli & terra sublatum & restitutum, nihil aliud aspicio quàm Christum Dei, cum carne in cœlos assumptum. Hic enim est sol de quo scriptum est; *In cœlo posuit taberna- culum suum*, hoc est Verbi diuinitatis vnij carnem suam: *Et ipse tanquam sponsus*. Datus est enim ad nuptias hu- manæ naturæ à patre qui eum genuit. Cum incorru- pta autem eius sponsa, nempe carne, procedens ex thala- mo suo, mater scilicet, exultabit tanquam Gigas ad cur- rendam viam in cœlos. *A summo cœlo facta est egressio eius* qui ad nos erat egressus, Et nunc occursum eius vsque ad summum cœlum recurrentis ad patrem. Per hoc ergo exemplum discamus, Prophetice solem, nempe Chri- stum in cœlo currentem.]

Alia innumera in sole, quæ ibi Anastasius ad Chri- stum accommodat, missa facio, intentus hoc loco dumtaxat in effectionem ac structuram Christi, eiusq; finem

tem perfectio est, nisi tu in contrariam partem pergas, non quia ille tendit. Sequendo eum profectio erit tibi, & pro Oriente Occidentem tenebis: Tu eum in terra si sequaris, errabis. Nauta si eum in mari sequatur, errabit: Postremo videtur tibi sequendum esse Solem, & tendis etiam ipse ad Occidentem, quod & ille tendit. Videamus cum occiderit, si non ambulabimus in tenebris. Vide quemadmodum & si nolueris eum deserere tu, ipse te deseret, seruitutis suae necessitate, peragens diem. Dominus autem noster Iesus Christus, interim & cum per carnis nubem non omnibus apparebat, per Sapientiae potestatem omnia tenebat. Deus tuus, ubique totus est, si non ab illo facias calum, nunquam à te ipse facit occasum. Qui ergo me, inquit, sequitur, non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitae. Quod promissit futuris temporis verbo posuit: non enim, ait, habet: sed habebit inquit, lumen vitae: non ait tamen, qui sequentur me: sed qui sequitur me. In eo quod facere debemus, praesens tempus posuit: quod autem promissit facientibus, futuri temporis verbo significauit.]

CAPVT IX.

*Iris, symbolum Christi, producti
in pacem nostram.*

384. Speciosissimum ac perelegans productionis Christi symbolum, suppediat Iris: quod apud subiectum priori symbolo, quia est effectus Solis in nube. Finis vero Iridis, cum fine aduentus Christi tam belè responderet, ut nihil dici possit congruentius. Vtrumque breuiter ex doctrina Patrum attingo, Supposita Iridis natura, quam plenè trahunt Physici & Optici, eleganterque S. Basilii Epist. 43. quae eadem est cum libro Gregorij Nysseni de differentia essentiae & hypostaseos. Ibi ad explicandum Augustissimae Triadis mysterium, pulcherrimè ac fusè exponitur quid sit, quomodo procreetur Iris. Ad praesens autem institutum, satis est nosse Iridem esse reflexionem lucis solaris, maximè ab aqua seu nube torida, in guttas iam concretescente, tanquam speculo aduersum lumen excipiente. Ex quo liquet, ad Iridem efformandam, requiri Solem & nubem; ex quorum certa positura, efflorescit forma illa arcus bicornis, gratissima colorum varietate renidens. Eaque ex causa, Patrum plerique Christum cum iride componunt, quod efformationis modo, suaeque forma, & coloribus, ac fine in quem à Deo deputata legitur Iris, Christum referat. Ita S. Gregorius hom. 8. in Ezech. Ansbertus in cap. 4. Apocal. Rupertus in c. 4. Genes. alijque non pauci. Sed tradamus aliqua distinctius.

Christi, mystica Iridis, nubes Deipara.

Nubem ad quam reflexa lux Solaris, Christum mysticam Iridem procreauit, aliqui dicunt esse B. Virginem, quod mox referam ex Idiota contemplat. de Dei. cap. 3. nu. 7. Et fuit sanè Deipara, nubes illa leuis de qua Isaias cap. 19. ut ibi S. Cyrillus & Procopius interpretantur. Idem habet S. Ambrosius in Psalm. 118. serm. 3. & 5. Breuiter in exhortat. ad Virgin. agens de Christo. [Hic est (inquit), qui venit in nube leui, sicut dixit Propheta: Ecce Dominus sedet super nubem leuem, & venit in Aegyptum. Significans quod in Aegyptum, id est, in afflictionem istam mundi huius, veniret per Virginem. Nubem itaque Mariam dixit, quia carnem gerebat: leuem, quia virgo erat, nullis oneribus gravata coniugij.] Item in institut. Virg. cap. 13. cum proxime monstrasset, Deiparam fuisse ollam feruentem, subdit. [O Diuitias Marianae Virginitatis; quasi olla feruit, & quasi nubes pluit in terras gratiam Christi: Scriptum est enim de ea: Ecce Dominus veniet, sedens super nubem leuem. Verè leuem, quae coniugij onera nesciuit. Verè

leuem, quae leuauit hunc mundum de grani fenore peccatorum, Leuis erat, quae remissionem peccatorum vtero gestabat, Denique eleuauit Ioannem in vtero constitutum, qui ad vocem eius exiliuit, & infans exultauit in gaudio, prius sensu deuotionis, quam Spiritus infusione vitalis, animatus. Excipite igitur, excipite Sacrae Virgines nubis huius pluuiam spiritalem, temperamentum fragrantiae corporalis, ut corporis omnes restinguatis ardores, atque interna mentis vestra humentant. Huius imbrem nubis Sacrae, partes nostrae annunciauere nobis, salutem mundi futurum. Hic imbrem significabant esse venturum, stillicidia stillantia super terram, quae Heriobaal poposcit & meruit. Bonam nubem sequimini, quae fontem intra se genuit, quo rigauit orbem terrarum. Excipite ergo voluntariam pluuiam, pluuiam benedictionis, quam hereditari suae Dominus effudit. Excipite aquam, & non effluat vobis: quia nubes est. Diluat vos & sacro humore perfundat: quia olla est, spiritu vaporet aeterno.]

Astipulatur S. Hieronymus in Psal. 96. ad illud, *nubes & caligo in circuitu eius*. Nubes enim interpretatur primo loco, Prophetas & Apostolos subdit secundo loco, Nubem esse Deiparam, eoque sic profert citatum locum Isaias. [Dominus venit in Aegyptum super nubem leuem, & confringentur idola Aegypti.] Venit Dominus, & idola Aegypti commota sunt, & conculsa atque destructa. Nubes ista, destruxit Serapim in Alexandria Non Imperator, homo mortalis, sed nubes ista quae venit in Aegyptum. *Nubes & caligo in circuitu eius*. Diximus de nube, dicamus de caligine. Dominus in caligine est, Dominus aut in lumine est, aut in caligine. In lumine, incipientibus est. Incipientibus enim, simpliciter loquitur: qui verò perfecti sunt, illis mysticè loquitur. Denique Apostolis non loquebatur quasi torbis, sed intrinsecus loquebatur. Et quid dicit? *Qui habet aures audiendi audiat*. Ergo hoc quod dicit: *Et caligo in circuitu eius*, hoc est, & mysteria in circuitu eius.]

385. Haec est nubes illa parua, quae post triennem siccitatem, Propheta deprecanti, mari sustolli visa est 3. Reg. 8. ad diuini auxilij ostensionem manifestam. Exemplo ei non absumi, quod Gregorius Turon. recitat de S. Aniano Episcopo, quo obiecta per Hannos verbe Aurelianensi, citum auxilium obiectu nubecula post trinam explorationem apparentis, deprehendit. Nubecula de qua agimus, multo magis necessarii, & multo amplioris auxilij in generis humani oppressione, index fuit. Quod enim mysticè ea nubes portenderit Deiparam, sic exponit. Ioannes Hierosolimitanus, non ille S. Hieronimi aequalis sed alius longe posterior, & homo Latinus ut Card. Baro. r. 6. Annal. rectè aduertit. Is igitur autor l. de instit. monachi cap. 32. sic scribit de ea nubecula apparitione facta Eliae. [Quid Sacramenti rerum futurarum praeter historiam, visio illa intrinsecus contineret, & quid iugis mysterij Deus Eliae tunc stanti prono per eam portenderet, dignatus fuit Eliae aperire, non palam hominibus, sed secretis confortibus. A quibus traditum tenemus, Deum sub figurata visione reuelasse tunc Eliae quatuor magna mysteria quae per ordinem explicabo. Primò, quod quadam infantula nasceretur, quae ex vtero matris suae ab omni peccato munda egrederetur. Secundo, tempora, in quibus hoc adimpleretur. Tertiò quod haec infantula virginitatem perpetuam ad exemplum Eliae amplecteretur. Quarto, quod Deus, iungens naturam suam humanam, de virgine illa homo nasceretur. Per hoc namque, quod ille puer Eliae, vidit de mari nubeculam parua oriri, reuelauitque Deus Eliae, quod quadam infantula, scilicet Beata Maria, per illam nubeculam significata, & instar illius nubeculae, per humilitatem parua, nasceretur de humana natura peccatrice, designata per mare; Quae infantula iam in suo ortu esset munda ab omni peccatorum sorde, quem